

Multidisciplinaire richtlijn opiaatverslaving Samenvatting

Wim van den Brink, Geurt van de Glind en Gerard Schippers (redactie)

© 2013 Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie en Centrale Commissie Behandeling Heroïneverslaafden

E-mail: info@nvvp.net

Omslagontwerp: Cees Brake bno, Enschede

Uitgegeven door De Tijdstroom uitgeverij BV, Postbus 775, 3500 AT Utrecht.

Internet: www.tijdstroom.nl

E-mail: info@tijdstroom.nl

Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die nochtans onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaardden auteur(s), redactie en uitgever geen aansprakelijkheid. Voor eventuele verbeteringen van de opgenomen gegevens houden zij zich gaarne aanbevolen.

Waar dit mogelijk was is aan auteursrechtelijke verplichtingen voldaan. Wij verzoeken eenieder die meent aanspraken te kunnen ontlenen aan in dit boek opgenomen teksten en afbeeldingen, zich in verbinding te stellen met de uitgever.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie. Toestemming voor gebruik van tekst(gedeelten) kunt u schriftelijk en uitsluitend bij de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie aanvragen.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stbl. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471, en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht, Postbus 882, 1180 AW Amstelveen.

Voor het overnemen van gedeelten uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Financiering en opdrachtgevers: Centrale Commissie Behandeling Heroïneverslaving (CCBH), Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP)

Teksten: Werkgroep Multidisciplinaire Richtlijn Opiaatverslaving onder voorzitterschap van Wim van den Brink

Organisatie: Trimbos-instituut

Projectleiding: Geurt van de Glind

Zoeken en beoordelen van literatuur: Angita Peterse en Annemiek van den Bosch

Projectondersteuning: Nelleke van Zon

Deze richtlijn is geen standaard die in alle omstandigheden van toepassing verklaard kan worden. Standaarden zijn dwingend en men dient er in principe niet van af te wijken. Van richtlijnen mag in individuele gevallen, mits beredeneerd, afgeweken worden. Ze zijn bedoeld om rationeel klinisch handelen te ondersteunen.

Deze richtlijn is ook beschikbaar via www.ggzrichtlijnen.nl en via de website van de NVvP: www.nvvp.net.

ISBN 978 90 5898 248 3

NUR 875

Inhoud

- 1 *Inleiding* — 7
- 2 *Diagnostiek en indicatiestelling* — 7
 - 2.1 Instrumenten screening en casefinding — 7
 - 2.2 Instrumenten diagnostiek, zorgtoewijzing, monitoring en evaluatie — 8
 - 2.3 Instrumenten om ernst onthouding bij ontgifting te monitoren — 8
 - 2.4 Instrumenten om de mate van craving vast te stellen — 9
 - 2.5 Urineonderzoek bij diagnostiek en monitoring — 9
 - 2.6 Onderzoek somatische gezondheid — 10
- 3 *Crisisinterventie bij overdosering* — 12
 - 3.1 Opiaatoverdosering — 12
 - 3.2 Medicamenteuze interventies bij opiaatoverdosering — 12
- 4 *Behandeling gericht op abstinentie* — 13
 - 4.1 Ontgifting met methadon, buprenorfine en naltrexon — 13
 - 4.2 Ontgifting met overige medicatie — 15
 - 4.3 Risico's van terugval na abstinentie — 17
 - 4.4 Naltrexon voor abstinentie — 17
 - 4.5 Psychosociale interventies — 18
 - 4.6 Klinische versus ambulante ontgifting — 20
 - 4.7 Nazorg na ontgifting — 21
- 5 *Onderhoudsbehandeling* — 21
 - 5.1 Methadon als onderhoudsbehandeling — 21
 - 5.2 Methadon en QT-verlenging — 22
 - 5.3 Buprenorfine als onderhoudsbehandeling — 24
 - 5.4 Methadon versus buprenorfine als onderhoudsbehandeling — 24
 - 5.5 Buprenorfine-naloxon versus placebo of methadon- of buprenorfine-onderhoudsbehandeling — 24
 - 5.6 Dosering bij methadon- en buprenorfine-onderhoudsbehandelingen —
 - 5.7 Psychosociale interventies als ondersteuning bij onderhoudsbehandeling — 25

5.8	Therapietrouw en behandeluitkomst bij take-home-methadon of buprenorfine of buprenorfine-naloxon	— 28
5.9	Heroïne op medisch voorschrift (HAT)	— 28
6	<i>Behandeling voor vermindering en schadebeperking</i>	— 29
7	<i>Overige behandelingen: acupunctuur, ibogaïne en deep brain stimulation</i>	— 30
8	<i>Samenvatting met stroomschema</i>	— 31
8.1	Behandeloptie 1	— 34
8.2	Behandeloptie 2	— 35
8.3	Behandeloptie 3	— 37
8.4	Behandeloptie 4	— 38
8.5	Patiënt en familie	— 38
	<i>Literatuur</i>	— 39